

Recomandările studenților privind noul cadru legislativ din sfera învățământului superior.

Perspectiva ANOSR

Cuprins

Introducere.....	2
I. Asigurarea calității în învățământul superior.....	3
II. Internaționalizarea sistemului de învățământ superior din România. Integrarea studenților români de pretutindeni.....	4
III. Învățământ centrat pe student. Digitalizare.....	5
III.1. Învățământ centrat pe student.....	5
III.2. Digitalizarea învățământului superior.....	6
IV. Etică și integritate academică.....	7
V. Dimensiunea socială a educației. Echitate și acces la educație	9
VI. Tranziția dintre preuniversitar și universitar	11
VII. Formarea cadrelor didactice în sistemul de învățământ românesc.....	13
VIII. Calificări și rezultatele procesului de învățământ. Corelarea învățământului superior cu piața muncii.....	14
IX. Finanțarea învățământului superior	16
X. Management universitar	17

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Introducere

Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România (ANOSR), ca reprezentant legitim al studenților, consideră necesară implicarea acestora în toate procesele decizionale din sfera învățământului superior, mai ales în contextul creionării noului proiect de Lege a Educației Naționale.

Astfel, **ANOSR** a derulat în toamna anului 2018, campania intitulată „**Centenar prin Educație**”, una dintre cele trei direcții ale acesteia fiind organizarea unei serii de dezbateri privind diverse teme de interes din sistemul de învățământ superior românesc. Aceste dezbateri au avut loc în 10 universități din toate colțurile țării, având scopul de a colecta propuneri pentru noul cadru legislativ privitor la învățământul superior din România. Aceste teme au fost:

- Asigurarea calității în învățământul superior (*Universitatea Politehnică Timișoara*);
- Internaționalizarea sistemului de învățământ superior din România. Integrarea studenților români de pretutindeni (*Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați*);
- Învățământ centrat pe student. Digitalizare (*Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca*);
- Etică și integritate academică (*Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca*);
- Dimensiunea socială a educației. Echitate și acces la educație (*Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava*);
- Tranziția dintre preuniversitar și universitar (*Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași*);
- Formarea cadrelor didactice în sistemul de învățământ românesc (*Academia de Studii Economice din București*);
- Calificări și rezultatele procesului de învățământ. Corelarea învățământului superior cu piața muncii (*Universitatea de Vest din Timișoara*);
- Finanțarea învățământului superior (*Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu*);
- Management universitar (*Universitatea din București*).

În acord cu tematica abordată la fiecare eveniment, au fost invitați să ia parte la dezbateri reprezentanți ai studenților, ai universităților, ai structurilor decizionale la nivel național, cadre didactice care au inspirat studenții și au fost premiate, de-a lungul timpului, de către ANOSR în cadrul *Galei Profesorului Bologna* și, reprezentanți ai elevilor. Numărând un total de aproximativ 400 de participanți, aceste discuții au avut ca scop sondarea opiniei actorilor din învățământul superior și identificarea unor soluții de îmbunătățire a cadrului legislativ.

În cele ce urmează, sunt prezentate concluziile la care s-a ajuns în urma dezbaterilor, în ordinea desfășurării lor, printr-o serie de recomandări care înglobează viziunea studenților asupra considerentelor care vizează învățământul superior din noul proiect de lege a educației.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

I. Asigurarea calității în învățământul superior

- 1. Crearea unui sistem de asigurare a calității centrat pe procesul de dobândire a rezultatelor învățării, în care studenții trebuie să fie parteneri cu drepturi depline în fiecare etapă a procesului de asigurare a calității,** în vederea facilitării evoluției spre un învățământ superior de calitate, cu respectarea standardelor internaționale în domeniu.
- 2. Definirea clară a etapelor procesului de asigurare a calității: evaluarea internă (efectuată de către instituția de învățământ superior vizată), evaluarea externă (concretizată printr-o vizită a echipei de evaluare desemnată de către agenția de asigurare a calității la instituția vizată și redactarea unui raport ce conține recomandări în vederea îmbunătățirii educației) și monitorizarea nivelului de implementare a recomandărilor formulate.**

În momentul actual, după mai bine de un deceniu de la debutul proceselor de evaluare externă a calității în învățământul superior, una dintre principalele componente ale asigurării calității, și anume monitorizarea constantă a activității instituțiilor de învățământ superior, lipsește încă, din sistemul universitar românesc, excepție făcând evaluările externe în urma cărora rezultă un calificativ negativ.

- 3. Îndeplinirea standardelor de calitate minime și de referință ar trebui să reprezinte un element important în acordarea finanțării publice, inclusiv în distribuirea locurilor bugetate și în dreptul de funcționare a universităților.**
- 4. Diversificarea și profesionalizarea corpului de experți evaluatori ai calității învățământului superior, în speță prin sporirea rigurozității în selecția acestora, dar și prin condiționarea apartenenței la Registrul Național al Evaluatorilor pe baza formării și experienței dobândite în acest domeniu. În acest sens, este oportună cooptarea în rândul echipelor de vizită în vederea evaluării externe a calității, și a persoanelor cu experiență în acest domeniu, care nu sunt neapărat cadre didactice. Această experiență trebuie să reiasă din implicarea în procesele administrative sau de asigurarea calității la nivelul instituțiilor de învățământ superior, din apartenența anterioară la corpul de experți evaluatori ca studenți și respectiv experiență acumulată în cadrul structurilor la nivel național cu atribuții în sfera educației.**

Se constată o diversitate limitată în rândul corpului de experți evaluatori, din cauza faptului că procesul actual de selecție al membrilor Registrului Național al Evaluatorilor (RNE) prevede că doar cadrele didactice având titlul academic de conferențiar sau profesor pot să facă parte din

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

acesta, membri fiind selectați pe baza unui dosar și a unui interviu, fără a urma în prealabil o sesiune de formare în domeniul asigurării calității. Mai mult, în cadrul corpului de experți evaluatori nu există reprezentanți ai angajatorilor, excepție făcând evaluări ale programelor de studii din sfera științelor tehnice, sub egida unor certificate internaționale, dar care nu au caracter obligatoriu.

II. Internaționalizarea sistemului de învățământ superior din România. Integrarea studenților români de pretutindeni

- 1. Crearea unui program național de sprijin pentru universitățile care au vocația de a excela în clasamentele internaționale prin obiectivele de educație și cercetare din spațiul internațional al învățământului superior asumate și îndeplinite, pentru a progresa în clasamentele internaționale în care sunt deja prezente.**

Este cunoscut faptul că există instituții de învățământ superior care au reușit să ocupe anumite poziții în clasamente internaționale, însă se situează în a doua parte a acestor clasamente. Actorii din sistemul de învățământ superior românesc trebuie să conștientizeze faptul că universitățile trebuie să fie cât mai active, pentru a deveni vizibile în Spațiul European al Învățământului Superior (SEİS) și în sfera academică internațională. Fără un sprijin din partea administrației centrale, progresul acestor universități în clasamentele internaționale din care fac parte rămâne limitat.

- 2. Crearea unui cadru la nivelul universităților, care să asigure accesul candidaților internaționali, prin operaționalizarea serviciilor administrative online pentru aceștia.**

Una dintre principalele probleme cu care se confruntă studenții internaționali este lipsa procedurilor administrative digitalizate, fiind necesară, spre exemplu, prezența candidatului la înscrierea la facultate (fără posibilitatea de înscriere online) sau traducerea documentelor de interes pentru studenți, prezente pe paginile web a universităților, în limbi de circulație internațională (spre exemplu, Carta universitară, regulamente etc.).

- 3. Introducerea unor forme de sprijin, inclusiv financiare, pentru studenții înmatriculați în instituțiile de învățământ superior din România care beneficiază de mobilități internaționale temporare.**

Dacă vorbim despre mobilitățile internaționale temporare ale studenților autohtoni, se constată neajunsurile, de cele mai multe ori de ordin financiar, cu care se confruntă aceștia atunci

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

când aplică pentru mobilități internaționale de studiu sau de plasament (practică). Acesta este unul din factorii care descurajează studenții spre a aplica pentru o astfel de oportunitate.

- 4. Asigurarea unui cadru care să confere drepturi egale pentru studenții autohtoni, internaționali și români de pretutindeni.**

III. Învățământ centrat pe student. Digitalizare

III.1. Învățământ centrat pe student

- 1. Definirea clară a conceptului de învățământ centrat pe student/ elev.**

Principiul de bază, care ar trebui să reprezinte punctul de plecare și pe care ar trebui să fie fundamentată noua lege a educației, este învățământul centrat pe student/ elev, astfel încât acest concept să fie cât mai bine conștientizat și asumat de către toți actorii sistemului educațional.

ANOSR a susținut întotdeauna că pentru a avea un sistem de învățământ de calitate, care să creeze cadrul dezvoltării unor profesioniști performanți în domeniu, este nevoie să se pună accentul pe participarea activă a studenților la procesul de învățare, oferirea unei autonomii și răspunderi crescute pentru studenți, independență mai mare a studenților și astfel o responsabilizare a acestora.

Conform principiilor Procesului Bologna, la care România a aderat încă din anul 1999, când s-a semnat *Declarația de la Bologna*, studenții sunt **parteneri cu drepturi depline ai comunității academice**, această recunoaștere fiind absolut necesară a fi inclusă în legislație.

- 2. Crearea unui cadru legislativ care să permită o arhitectură curriculară flexibilă, care să răspundă nevoilor studenților, prin implicarea activă a acestora în trasarea parcursului lor educațional, și elaborarea unor planuri de învățământ în acord cu realitățile sociale și economice actuale.**

Problema implementării învățământului centrat pe student, pleacă în esență din învățământul preuniversitar, unde lipsește o cultură a învățământului centrat pe elev, aceștia nefiind familiarizați, de multe ori, cu astfel de concepte. În întregul sistem educațional, se resimte nevoia adoptării de **politici educaționale bazate pe un învățământ centrat pe elev, respectiv student**, pentru a exista o **corelare reală între ciclurile de studii**, creându-se astfel mentalități bazate pe aceleași principii, dezvoltarea unor deprinderi transversale și eliminându-se neconcordanțele în tranziția de la un ciclu de studii la altul.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Pe de altă parte, pentru a avea un sistem cu adevărat centrat pe student, este nevoie ca universitățile să dispună de **infrastructura necesară implementării acestui concept**. Fără a avea o finanțare adecvată și cadrul legal și instituțional care să permită o anumită **flexibilitate**, nu vor avea loc schimbări notabile în acest sens.

- 3. Posibilitatea studenților de a beneficia de alegerea unor cursuri opționale/facultative, din oferta programelor de studii ale altor facultăți, din aceeași universitate sau din cadrul altor universități, în vederea flexibilizării procesului educațional și dezvoltării de competențe transversale.**

III.2. Digitalizarea învățământului superior

- 1. Debirocratizarea prin digitalizarea proceselor administrative din cadrul instituțiilor de învățământ superior.**

Digitalizarea prezintă o serie de componente, care ar facilita o parte importantă dintre procesele actualului sistem educațional și ar îmbunătăți viața studenților pe parcursul anilor de studiu. Unul dintre cele mai importante aspecte care intră în discuție este **debirocratizarea** (facilitarea proceselor de înscriere la facultate, de cazare, de achitare a taxelor etc. prin efectuarea acestora online). De altfel, digitalizarea poate fi văzută ca un **mecanism de implementare a învățământului centrat pe student**, prin care se **facilitează și comunicarea dintre studenți și cadre didactice**.

Din păcate, în momentul de față, **digitalizarea este un proces implementat defectuos**, unul dintre principalele impedimente ale integrării unor astfel de măsuri, fiind **adaptarea personalului administrativ și auxiliar**.

- 2. Asigurarea accesului gratuit la resurse de învățare, inclusiv prin implementarea unor platforme și instrumente de învățare online, care să faciliteze procesul didactic și să fie cât mai accesibile și ușor de utilizat.**

Un astfel de exemplu sunt bibliotecile online, prin care s-ar putea implementa diverse metode alternative de predare, dar și alte instrumente prin care ar crește gradul de încredere între studenți și cadre didactice (catalog online, evaluarea cadrelor didactice prin intermediul platformelor online etc.), și transparența procesului de evaluare. În același timp, s-ar crea un cadru incluziv pentru diverse categorii de studenți, precum studenții cu dizabilități, studenții maturi etc. și s-ar încuraja dezvoltarea dimensiunii internaționale a învățământului terțiar.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

3. **Operaționalizarea unor platforme online, de tipul Registrului Matricol Unic, ce facilitează monitorizarea parcursului educațional al studenților, și permite accesul la date prin care să se creeze o imagine de ansamblu asupra sistemului de învățământ superior, ca măsură de combatere și prevenire a abandonului universitar și dezvoltarea unor strategii pe termen mediu și lung care să reflecte evoluția permanentă a acestuia.**

IV. Etică și integritate academică

1. **Promovarea, definirea și explicitarea abaterilor de la etica profesională/ academică, la nivel național. Reglementările universitare în domeniul eticii academice, date prin Codurile de etică și deontologie profesională universitară, trebuie să adopte integral Codul național de referință, existând posibilitatea suplimentării acestuia în funcție de specificul fiecărei instituții de învățământ superior în parte.**

La nivelul comunităților universitare din România, se remarcă o lipsă a încrederii din partea studenților și cadrelor didactice deopotrivă, în acele mecanisme de prevenire sau de sancționare a abaterilor de la etică. Una dintre cauzele acestei neîncrederi este reprezentată de faptul că nu sunt definite clar acele abateri de la etică deseori întâlnite în sistemul de învățământ superior (abordarea unui limbaj menit să instige la ură sau discriminare, hărțuirea verbală, batjocura față de membrii comunității universitare, nerespectarea dreptului la proprietate intelectuală), și nici limitele pentru care anumite acțiuni sunt considerate abateri de la etică (hărțuire sexuală, fraudă, șantaj, plagiat etc). În acest sens, este necesară specificarea în mod clar a acelor sancțiuni pentru care sunt pasibili cei care se dovedesc că au acționat în sens contrar bunelor moravuri profesionale și academice. Mai mult, anonimatul reclamantului trebuie să fie în totalitate asigurat, pentru a evita orice intervenție subiectivă asupra cazului analizat de către Comisia de etică.

2. **Prezența studenților în proporție de 25% în Comisiile de etică universitare.**
3. **Introducerea cursurilor de etică diferențiate, astfel:**
 - a. **Cursuri obligatorii de etică academică pentru ciclul de studii universitare de licență;**
 - b. **Cursuri obligatorii de etică a cercetării pentru ciclul de studii universitare de masterat și doctorat.**

Atunci când vine vorba despre **prevenirea eventualelor abateri de la etică**, în acest moment, nu ne putem pronunța asupra impactului pe care introducerea cursurilor de etică

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

universitară îl are asupra diminuării abaterilor de la etică, aceste cursuri fiind valabile doar începând cu anul universitar 2018-2019. Totuși, **ANOSR** își menține convingerea că aceste cursuri ar trebui să fie organizate diferențiat, făcându-se deosebirea între *etica academică* și *etica cercetării*, aceasta din urmă făcându-se diferit în funcție de specificul fiecărui domeniu de studii în parte, în conformitate cu prevederile europene și internaționale.

Abaterile de la etică precum plagiatul și auto-plagiatul, sub diferite forme, trebuie conștientizate de către întreaga comunitate universitară, dar și prevenite prin diferite mecanisme. Încă din timpul studiilor de licență, unde nu există cursuri obligatorii de etică academică, este posibil ca studenții să nu fie suficient de informați cu privire la regulile de redactare a unor lucrări cu caracter mai mult sau mai puțin științific (proiecte, referate, studii, rapoarte etc.), ajungând în situația de a elabora lucrări de finalizare a studiilor, fără a avea cunoștințele elementare de citare a surselor bibliografice, de efectuare a unui studiu asupra stadiului actual al cercetărilor în domeniul studiat, sau de redactare propriu-zisă a acestor lucrări.

- 4. Utilizarea obligatorie a unor programe *software* de detectare a similitudinilor de text, de care să beneficieze în mod gratuit toți studenții și instruirea personalului în vederea analizării și interpretării rezultatelor date de către aceste programe.**
- 5. Existența unor organisme la nivel național independente, profesioniste, depolitizate și eficiente care să analizeze abaterile de la normele de etică.**
- 6. Monitorizarea periodică a Comisiilor de etică ale universităților, de către structurile naționale cu atribuții în acest domeniu.**

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

V. Dimensiunea socială a educației. Echitate și acces la educație

- 1. Adoptarea unui program de interes național de tipul „Primul student din familie” propus de ANOSR, destinat tinerilor care provin din familii în care nu au existat, în ultimele două generații, absolvenți de studii superioare, în vederea consilierii acestora pentru alegerea adecvată a unei cariere și susținerii financiare pentru a le asigura accesul la mediul universitar.**

Prin *Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020*, România și-a asumat o serie de direcții de urmat în conformitate cu *Strategia Europa 2020* și în spiritul dezvoltării dimensiunii sociale a educației. Această strategie își propune să dezvolte o serie de politici menite să asigure accesul la educație, însă fără a prevede măsuri concrete de promovare a beneficiilor învățământului superior pentru tineri și societate deopotrivă și de sporire a echității și incluziunii sociale.

- 2. O viziune incluzivă și facilitarea accesului la educație tuturor categoriilor defavorizate sau marginalizate, indiferent de localitatea de proveniență, prin sprijinirea universităților în a oferi un climat propice în acest sens (oferirea de locuri bugetate special destinate studenților proveniți din aceste categorii, sprijin financiar suplimentar – burse, cazare gratuită în campusurile universitare și consiliere diferențiată, adecvată fiecărei categorii în parte).**

În general, este evident faptul că odată cu apartenența la anumite categorii deseori marginalizate, șansele tinerilor de a urma studii superioare scad, accesul lor fiind limitat de diverși factori – economici, sociali sau medicali, care conduc la o integrare limitată în sfera învățământului superior. O altă categorie a persoanelor cu acces limitat la educație și în speță la învățământ superior, este reprezentată de studenții cu diverse tipuri de dizabilități, a căror incluziune socială este oricum deficitară.

Una dintre problemele semnalate este aceea a infrastructurii improprie pentru accesul studenților cu dizabilități locomotorii (rampe de acces, lifturi suficient de spațioase, grupuri sanitare dedicate). Atunci când discutăm despre *resurse de învățare*, se remarcă o lipsă acută a materialelor disponibile în bibliotecile universitare pentru studenții cu deficiențe de vedere sau de auz, și mai ales lipsa programelor software menite să faciliteze transferul de cunoaștere către aceștia. Atunci când toate aceste aspecte menite să asigure un acces la educație real pentru persoanele cu dizabilități lipsesc cu desăvârșire, nu se poate vorbi despre o implicare totală a actorilor din învățământul superior în demersurile destinate să faciliteze accesul la educație pentru toate categoriile de persoane.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

- 3. Oferirea unor servicii de asistență medicală gratuită pentru studenți și dezvoltarea unităților medicale universitare, astfel încât acestea să își poată desfășura activitatea în concordanță cu nevoile reale ale studenților.**
- 4. Corelarea cuantumului burselor cu realitățile contextului socio-economic, și acordarea acestora pe parcursul întregului an calendaristic (12 luni), indiferent de tipul acestora (sociale, de merit sau performanță ș.a.), bursele reprezentând unul dintre principalele mijloace prin care statul român stimulează performanța, respectiv sprijină o cât mai mare incluziune socială a studenților și potențialilor candidați pentru a fi studenți. Universitățile vor stabili cuantumul burselor, respectând un prag minim reglementat la nivel național de către organismele competente în domeniul finanțării învățământului superior.**

Problemele sociale cu care se confruntă România ar trebui să fie suficiente pentru a determina decidenții, implicit și universitățile, să aloce mai multe resurse pentru a încerca să faciliteze accesul categoriilor defavorizate la studii universitare.

Chiar și în condițiile acestor creșteri din ultimii ani, niciun tip de bursă nu acoperă și cheltuielile lunare ale studenților cu articolele de îmbrăcăminte, încălțăminte și alte aspecte cotidiene de acest tip, respectiv cu materialele de studiu necesare și eventualele participări la manifestări științifice, dacă e să ne referim la bursele de merit sau de performanță.

În cazul **burselor acordate studenților bursieri ai statului român**, de care beneficiază în cea mai mare parte colegii români de pretutindeni (Republica Moldova, Ucraina, Serbia ș.a.), **nu s-a mai înregistrat o creștere a acestora din 2008**. Bursa de care beneficiază aceștia în prezent este de **65 de euro** pentru ciclul licență, **75 de euro** pentru ciclul de master, respectiv **85 de euro** pentru studenții doctoranzi. În prezent, nicio bursă oferită studenților din România nu poate fi mai mică de 578 lei, în conformitate cu legislația în vigoare, asistând astfel la o situație de puternică inechitate în raport cu studenții bursieri ai statului român.

- 5. Menținerea gratuității transportului intern feroviar, și subvenționarea transportului public local pe tot parcursul anului calendaristic, pentru toți studenții, indiferent de forma de învățământ, în instituțiile de învățământ acreditate, în vederea consolidării dimensiunii sociale și îmbunătățirii vieții studenților.**

Această facilitate a avut un impact pozitiv în viața studenților, începând cu data de 1 februarie 2017, studenții înmatriculați în instituții de învățământ superior acreditate, de stat sau private, la forme de învățământ cu frecvență, de la toate cele trei cicluri de studii (licență, master, doctorat), indiferent de forma de finanțare a studiilor, de vârstă sau naționalitate, având **posibilitatea de a circula gratuit cu toate tipurile de trenuri**, la clasa a II-a, pentru un **număr**

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

nelimitat de călătorii, indiferent de distanțele sau rutele călătoriilor, inclusiv pe perioada vacanțelor, cu toți operatorii de transport feroviar. Astfel, au fost sprijinite deplasările studenților, atât pentru schimburi de experiență între centrele universitare, cât și pentru a lua parte la diferite manifestări artistice, culturale, sportive sau științifice, desfășurate în diverse colțuri ale țării, încurajând în același timp o viziune cât mai incluzivă pentru toate categoriile de studenți.

- 6. Păstrarea taberelor pentru studenți și elevi, acestea fiind o modalitate de recompensare și de stimulare a performanței studenților și elevilor din România, dar și de diminuare a inechităților de ordin social.**
- 7. Asigurarea accesului studenților la cultură, prin oferirea de tarife accesibile și acordarea unei reduceri de cel puțin 75% pentru accesul la activitățile derulate de toate instituțiile publice de cultură (muzee, dar și cele organizatoare de spectacole: operă, teatru, filarmonică, cinematograful etc.), în vederea integrării lor participative în societate.**

VI. Tranziția dintre preuniversitar și universitar

- 1. Implementarea de mecanisme de consiliere și orientare timpurie, fiind recomandat ca acestea să se facă treptat, la fiecare schimbare de traseu educațional al elevului, prin metode adaptate vârstei, începând cel târziu cu ciclul gimnazial.**

Una dintre principalele probleme cu care ne confruntăm este necorelarea sistemului educațional între ciclurile de studii, creându-se neconcordanțe între sistemul preuniversitar și cel universitar. Astfel, nu se poate vorbi despre o consiliere și orientare adecvată a elevului, astfel încât acesta, în primul rând să fie familiarizat și să înțeleagă rolul acestora, iar în al doilea rând să fie îndrumat în traseul său educațional. Prin urmare, se crează și o disfuncționalitate a Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră (CCOC), din punctul de vedere al sprijinirii studenților să apeleze la astfel de servicii. Astfel, este recomandat ca aceste practici să fie implementate cât mai devreme în parcursul educațional al elevului.

- 2. Consilierea părinților, de către persoane specializate în domeniu, astfel încât ei să fie conștienți de abilitățile și aptitudinilor copiilor lor și să se axeze pe acestea în îndrumarea lor.**

Un aspect important din viața elevilor, care deseori duce la alegerea greșită a specializării sau universității, este implicarea părinților în luarea acestei decizii, care de multe ori se face după

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

anumite tendințe, care se schimbă de-a lungul anilor. În consecință, decizia unor părinți neinformați, sau care își impun punctul de vedere în detrimentul dorințelor și afinității elevului spre un anumit domeniu, duc la **creșterea abandonului universitar**, sau cel puțin la **îngreunarea procesului de adaptare al acestuia la mediul academic**.

3. Revizuirea raportului angajat al CCOC-număr de studenți de la „cel puțin 1 consilier de carieră/ psiholog/ 2.000 de studenți înmatriculați” la „cel puțin 1 consilier de carieră/ psiholog/ 1000 de studenți înmatriculați” cu specificarea obligatorie ca aceștia să aibă studii în domeniul psihologiei, științelor educației sau domenii conexe.

Consilierea și orientarea în carieră sunt factori decisivi în stabilirea traseului educațional, reducerea abandonului universitar și facilitarea accesului studenților la oportunitățile oferite de piața muncii. Deși sistemul de învățământ superior dispune de o reglementare a consilierii și orientării în carieră specifică, acesta se confruntă cu o serie de probleme, fie legate de aspecte nereglementate (finanțarea), fie de aspecte ce nu sunt respectate (numărul și varietatea angajaților).

Este imperios necesară existența de personal calificat în domeniul consilierii psihologice și orientării în carieră în toate centrele, în acord cu Clasificarea Ocupațiilor din România (COR).

4. Crearea unei linii de finanțare de la bugetul de stat specială pentru CCOC, în vederea creșterii calității și diversificării facilităților oferite.

Finanțarea insuficientă pentru derularea și diversificarea unor activități ale CCOC, are un efect negativ asupra dezvoltării și facilitării parcursului educațional al studenților. Impactul activităților desfășurate de aceste centre, la nivel unitar, este unul anormal de scăzut. Totodată, lipsa vizibilității CCOC este o problemă în sine, deoarece un număr ridicat de studenți nu știu de existența lor și nu apelează la aceste centre.

În lipsa prioritizării acestor centre și a luării de măsuri corespunzătoare privind finanțarea, personalul angajat și tipul de activități pe care le desfășoară, CCOC vor fi **incapabile să producă efecte reale în rândul studenților**.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

VII. Formarea cadrelor didactice în sistemul de învățământ românesc

1. **Formare inițială și continuă obligatorie pentru cadrele didactice universitare, care să permită trasee flexibile, adaptabile tuturor contextelor din învățământul superior din România.**
2. **Formarea inițială a cadrelor didactice care vor să profeseze în învățământul preuniversitar, să se facă printr-un program de masterat didactic.**

Constatându-se toate deficiențele din actualul sistem, **ANOSR** remarcă, pe de o parte, necesitatea **îmbunătățirii programelor de formare psihopedagogică în vederea certificării competențelor pentru profesia didactică și a funcționării actualelor DPPD**, iar pe de altă parte, putem concluziona că este momentul cel mai oportun spre implementarea și operaționalizarea unei noi abordări în ceea ce privește formarea inițială a cadrelor didactice, anume, **masteratul didactic**.

3. **Finanțarea DPPD pentru nivelul I să se facă după criteriile de performanță.**

Astfel ar fi necesară o analiză periodică a **insertiei pe piața muncii a absolvenților modulelor de pregătire a personalului didactic**, din punctul de vedere al angajabilității acestora, stabilind un prag minim ca **cel puțin 50%** dintre absolvenți să lucreze în sistemul de învățământ pentru **minimum 2 ani**, iar în caz contrar punerea sub monitorizare a programului de studii respectiv, datorită ineficienței acestuia.

4. **Masteratul didactic să fie subvenționat de statul român, indiferent dacă studentul a urmat sau va mai urma un alt program de studii de masterat.**
5. **Îmbunătățirea sistemului de management al performanței, prin oferirea de burse speciale („burse didactice”) care să stimuleze și să atragă studenții spre un astfel de program de studii.**

Studenții care urmează cursurile masteratului didactic ar primi astfel, o bursă lunară, pe tot parcursul anului universitar, în cuantumul net de 50% din salariul minim brut pe economie.

6. **Remunerarea orelor de practică pentru profesorii mentori care se ocupă de practica studenților.**

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

- 7. Crearea unor sisteme alternative de inducție și formare accelerată pentru profesioniștii performanți în domeniu, cu o experiență pe piața muncii de minimum 10 ani, prin implementarea unui program de formare postuniversitară, de scurtă durată (program de 3 luni), urmat de o perioadă de tutorat (cu stabilirea unui număr minim de ore de practică), sau chiar existența posibilității de a fi evaluate și echivalate competențele factuale.**

Această formă de pregătire ar oferi calificarea necesară de a preda atât în învățământul preuniversitar, cât și universitar, cu oportunitatea de a avansa în cariera didactică, ulterior îndeplinirii criteriilor legislației în vigoare.

- 8. Absolvenții de master didactic din domeniile considerate prioritare vor beneficia de deduceri de taxe, locuință de serviciu (dacă se angajează în mediul rural) și alte facilități, care să fie obligatoriu implementate de autoritățile competente.**

VIII. Calificări și rezultatele procesului de învățământ. Corelarea învățământului superior cu piața muncii

- 1. Structurarea învățământului universitar din România în funcție de *Clasificarea Internațională Standard a Educației (ISCED)* în vigoare și de cadrul european al calificărilor.**
- 2. Construirea curriculei de la toate ciclurile de studii universitare în acord cu procesul de dobândire a rezultatelor scontate ale învățării și corelarea acestora cu nivelul calificării.**

Este necesară delimitarea clară a scopului fiecărui nivel de studii în parte, spre exemplu, ciclul de studii universitare de licență are menirea de a conferi o serie de cunoștințe generale în primii ani de studii, fiind aprofundate treptat până la finalizarea acestui ciclu, suficient de mult pentru ca absolventul să se poată integra pe piața muncii la nivel mediu. Apoi, ciclul de studii universitare de masterat are scopul de a aduce acele cunoștințe de specialitate, datorită cărora absolventul va fi capabil să profeseze într-o nișă restrânsă a domeniului studiat. Ciclul de studii universitare de doctorat trebuie să ofere posibilitatea studentului doctorand de a veni cu un element de noutate, prin cercetarea unei teme alese. Astfel, structurarea programelor de studii trebuie să fie corelată cu nivelul calificării și să pornească de la rezultatele dorite ale procesului de învățământ.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

3. Creșterea ponderii și a numărului minim de ore de practică, în funcție de specificul și necesitățile fiecărui domeniu de studii în parte.

S-a constatat faptul că practica studenților este deseori percepută ca fiind **insuficientă**, raportat la realitatea cu care se confruntă absolvenții odată ieșiți de pe băncile facultății. Indiferent de modul de abordare a practicii, problema fundamentală constă în îmbinarea improprie sau chiar inexistentă a activităților didactice cu activitățile de practică. Spre exemplu, comasarea întregii perioade de practică obligatorie într-un singur an universitar poate reprezenta o supraîncărcare a studentului, mai ales dacă acesta întâlnește pentru prima dată mediul oferit de piața muncii.

Pe de altă parte, împărțirea practicii pe parcursul primilor ani universitari, exceptând anul terminal unde este prevăzută practica pentru elaborarea lucrării de finalizare a studiilor, poate asigura parcurgerea mai multor tipuri de practică, de la cea de domeniu și până la cea de specialitate. Practica de domeniu se referă la sedimentarea acelor cunoștințe necesare profesării în domeniul fundamental studiat, iar practica de specialitate trebuie să conducă la o serie de deprinderi concentrate strict pe specializarea urmată de către student.

Totuși, de la un domeniu de studii la altul se observă un volum insuficient de cunoștințe practice pe care studentul, ca viitor specialist în domeniu, ar trebui să le dobândească – pornind de la numărul minim de ore de practică și până la ponderea practicii în planurile de învățământ.

4. Implicarea activă a studenților, absolvenților și angajatorilor în procesul de actualizare a planurilor de învățământ.

Pornind de la premisa că structurarea planurilor de învățământ are la bază rezultatele învățării, trebuie menționat faptul că aceste rezultate sunt determinate în primul rând de necesitățile pieței muncii, dar și de idealul dezvoltării profesionale și personale ale tânărului.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

IX. Finanțarea învățământului superior

1. **În momentul actual, singura variantă viabilă de funcționare pentru sistemul educațional românesc, este să rămână finanțat de la bugetul de stat, atât din motive economice cât și sociale. Statul român trebuie să asigure un context stabil și predictibil, iar finanțarea universităților trebuie să fie la un nivel corespunzător, care să acopere nevoile sistemului.**

Subfinanțarea educației, atestă o tristă realitate: sistemul educațional din România nu este finanțat nici măcar la nivelul anului 2008, în ciuda faptului că cerințele acestuia din prezent generează mult mai multe costuri decât acum 11 ani. De asemenea, **finanțarea învățământului superior nu ține cont de aspecte elementare precum inflația, creșterea economică sau creșterile salariale ale personalului didactic sau nedidactic.**

2. **Alocarea a minimum 6% din Produsul Intern Brut pentru educație**, pentru a asigura o finanțare corespunzătoare, peste media statelor membre ale Uniunii Europene, bazată pe performanță.
3. **Finanțarea multianuală a universităților**, în spiritul încurajării creșterii autonomiei universitare în utilizarea veniturilor proprii, concomitent cu creșterea răspunderii publice a universităților, conferind astfel o siguranță și predictibilitate crescută în elaborarea planurilor strategice ale acestora.

În modul de finanțare actual, o problemă reală cu care se confruntă învățământul superior este **abandonul universitar**, instituțiile de învățământ superior depinzând în foarte mare măsură de fluctuația numărului de studenți. Acest aspect este nefavorabil și în ceea ce privește calitatea actului educațional, deoarece încurajează o viziune și o planificare pe termen scurt. Astfel se resimte nevoia implementării unui model de finanțare care să creeze contextul de a elabora strategii pe termen lung, atât pentru o mai bună monitorizare a parcursului educațional al studenților, cât și pentru o gestionare mai eficace a resurselor.

4. **Creșterea ponderii finanțării suplimentare în totalul finanțării instituționale și diversificarea criteriilor de calcul a acesteia. Suma alocată acestui fond trebuie să acopere cheltuielile necesare universităților pentru a desfășura un învățământ centrat pe student, la cel mai înalt nivel calitativ.**
5. **Diversificarea metodelor de finanțare a universităților, asigurate de statul român, prin contribuția din fonduri de la autoritățile publice locale.**

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

6. **Menționarea explicită în legislație a tipurilor de taxe pe care le pot percepe universitățile și interzicerea modificării cuantumului acestora pe perioada unui ciclu de studii.**

X. Management universitar

1. **Consolidarea statutului studenților ca parteneri cu drepturi egale ai comunității academice, prin:**
 - a. **Acordarea unei ponderi de 25% pentru studenți în procesul de alegere a rectorului din totalul electoratului, indiferent de modalitatea de alegere;**
 - b. **Existența a 25% reprezentanți ai studenților în Consiliul de Administrație al universității;**
 - c. **Existența a 25% până la 33% studenți în Senatul universitar și Consiliile facultăților, din totalul membrilor acestor structuri;**
 - d. **Asigurarea dreptului studenților de a fi reprezentați în toate structurile administrative și decizionale cu impact direct asupra activităților care îi vizează.**

Trebuie menționat faptul că studenții sunt parteneri cu drepturi egale ai comunității academice, fapt amintit încă din 2001, prin *Comunicatul ministerial de la Praga*, când a fost evidențiată necesitatea includerii acestora în „*reformele sistemului de învățământ superior*”. Doi ani mai târziu, prin *Comunicatul Ministerial de la Berlin*, s-a subliniat faptul că organizațiile studentești au avut un „*rol fundamental*” în implementarea Procesului Bologna. Astfel, este de la sine înțeles faptul că studenții nu reprezintă o minoritate în comunitatea universitară, ci unul dintre pilonii de bază, fiind aflați în centrul actului educațional. Fiind beneficiarii direcți ai procesului de învățământ și însumând **peste două treimi** din totalul membrilor comunității universitare, studenții trebuie să fie în continuare consultați și implicați în toate procesele decizionale, pentru a-și aduce contribuția la dezvoltarea și îmbunătățirea învățământului superior.

2. **Dreptul studenților de a vota și de a fi votați, fără niciun fel de condiționare.**
3. **Introducerea incompatibilității între funcția de rector și orice funcție de demnitate publică sau, după caz, funcțiile de conducere din partidele politice.** În vederea eficientizării activităților de management universitar, este necesară depolitizarea sistemului de învățământ superior, indiferent de nivelul implicării politice prin diferite funcții.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

- 4. Stabilirea incompatibilității între orice funcție de conducere la nivel de universitate, facultate și departament, și condamnările definitive, indiferent de natura lor, ale persoanelor vizate, în toate cazurile de abateri de la prevederile legislației penale în vigoare, date de către o instanță judecătorească abilitată în acest sens. Obținerea unei condamnări definitive în perioada exercitării mandatului trebuie să atragă după sine încetarea imediată a contractului de management universitar.**

Considerăm necesar ca instituțiile de învățământ superior să fie un exemplu de urmat într-o societate de drept, unde condamnările definitive de natură penală să reprezinte un impediment în ocuparea funcțiilor de conducere din sistemul public.

- 5. Limitarea posibilității ocupării funcțiilor de rector și decan la maximum 8 ani, indiferent de perioada în care au avut loc mandatele și de întreruperile acestora.**

O evoluție reală și ancorată în realitatea cotidiană a învățământului superior se poate realiza doar prin schimbări ale echipelor de management universitar la un interval de timp care să nu afecteze continuitatea.

- 6. Un membru al Consiliului de Administrație să nu fie în același timp membru al Senatului universitar.**

În baza principiului separării puterilor, este absolut firesc ca din structura decizională, să nu facă parte membrii structurii care supune aprobării acele documente de competența sa.

- 7. Sporirea autonomiei Senatului universitar în luarea deciziilor care vizează activitatea managerială a rectorului, prin conferirea posibilității de a sancționa progresiv, până la demitere, abaterile de la contractul de management universitar.**

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223